

Spår 3

Vad är konstens uppgift?

Stora salongen

I takt med att ekonomin expanderade växte begäret efter prakt hos borgarklassen. Tidens intresse för historia påverkade också konstverken. Konstnärerna ville efterlikna de stora mästarna från förr. Julius Kronberg är den som ansvarat för den konstnärliga utsmyckningen i palatset.

Studera målningen i taket:

- Beskriv vad ni ser
- Beskriv figurerna och miljön figurerna befinner sig i
- Är det en fantasivärld eller en verklig värld?
- Syns konstnärens insats? Syns penseldragen?
- Vem har makt över vem i bilden?

I Hallwylska huset har konsten blivit en del av själva byggnaden. Först målade Kronberg en molnhimmel, men Wilhelmina ville att målningen skulle framhäva att det är ett musik- och sällskapsrum så då målades figurerna som har konsert i trädet. Målningen var klar 1898, lagom till inflyttningen i palatset.

Det här är ett musikrum. Målningen är sång och musik! Vi får vara med om en riktig fest. Vid den här tiden ansåg man att Musiken representerade det översinnliga – plafonden skildrar alltså en högre verklighet. Det här livet som vi lever nu menade man var viktigt, men det var ju inte det enda livet. Människan var på väg till något högre och konsten skulle hjälpa människan på vägen!

Ovanför marmorovalen vid den öppna spisen finns en inskription på latin: ”Konsten förädlar vårt liv, om konsten i bild eller rytmer vårt liv formar”. Man menade att det inte var tillräckligt att konsten bara skulle handla om det vi har omkring oss. Konstens uppgift var att vara upphöjd och stor. Den skulle få själen ”att lyfta” och vara en källa till kunskap om en gudomlig och högre verklighet. Därför skulle konsten skildra en värld bortom vår egen. Figurerna är nakna för att visa att de hör till gudarnas värld. Nakenmåleriet var uppskattat både bland konstnärer och köpare. Mytologiska motiv var ofta en förevändning för att måla naket. Kronberg är realistisk på så sätt att målningarna har en närmast fotografisk exakthet till minsta detalj.

”Fall ned på knä och tillbed måleriets triumfator”. Så sade Strindberg när Julius Kronberg slog igenom som konstnär på 1870-talet. Människor stod i kö i flera timmar för att få se Kronbergs målning Jaktnymf på Nationalmuseum. Men vid tiden då Kronberg dekorerade Hallwylska huset räknades han inte längre på den samtida konstscenen. Konstsmaken tog en annan väg och Julius Kronbergs konst blev omodern.

De yngre konstnärerna reagerade på Konstakademins konstideal på 1880-talet. 1885 organiserade sig 84 män och kvinnor i en samslutning som kallades Opponenterna De förespråkade friluftsmåleri och vardagliga motiv och i en skrivelse till Konstakademien krävde de en modernare konstutbildning. De vände sig mot den konst som Julius Kronberg målade.

Kronberg menade att det behövde ju inte vara antingen eller. Enligt Kronberg gick det inte att dela upp konsten i gammeldags eller modern. Han menade att det bara fanns god eller dålig konst. Kronberg kände sig bojkottad av Opponenterna.

Vardagssalongen

Fram till 1917 var taket vitmålat. Kronberg valde själv motivet och han arbetade ensam. Det var ett hårt arbete från 10-17 dagligen: ”Jag åt en bussig frukost innan jag gick hemifrån och redde mig sen med ett par medhavda smörgåsar”. Walther och Wilhelmina var uppenbarligen nöjda. Kronberg skriver att ”De var i extas över mitt verk”.

Titta upp i taket. Fundera på om det går att måla en berättelse?

Myten om Perseus som räddar Andromeda

Vad ser ni här? I ena hörnet ser ni hjälten Perseus på sin vita häst. I det andra hörnet Andromeda, naken och endast skyld med ett gult tyg. Mellan dem finns den gröna draken med sina utspärrade klor. Överst är en himmel med putti och änglar. De ropar ut triumfen. Är de viktiga för själva handlingen? Är kampen mellan hjälten och monstret i själva verket kampen mellan det goda och det onda? Myten om Perseus som räddar Andromeda handlar egentligen om striden mellan ljus och mörker.

Att diskutera:

Kan man förstå vad målningen handlar om, även om man inte känner till myten om Perseus och Andromeda?

Målningen föreställande jaktgudinnan Diana i matsalen

Vissa bilder har fungerat som koder för en dold gemenskap, men det har varit okänt för majoritetskulturen. Vissa motiv har blivit gay- eller lesbiska ikoner genom historien. Diana, jaktgudinnan, var ett motiv som brukade finna en särskild plats hos kvinnor som åträdde kvinnor. I mytologin beskyddade Diana jungfrudom. Oftast skildras hon, inte ensam som här, utan tillsammans med sina nymfer. Dianabilderna blev ikoner för den lesbiska publiken men det var okänt för den heterosexuella majoriteten. Så länge homosexualitet var tabu så fungerade vissa motiv som skapare av en subkulturell identitet.

Övning

Att diskutera

- Kräver konst att man verkligen vill ta reda på vad konsten har att säga?
- Går det att förstå målningar som föreställer en scen ur mytologin utan att känna till myten?
- Vad tycker ni att konsten har för uppgift? Den oskarianska inställningen var att konstens uppgift var att fungera som verktyg för att bli en bättre människa.
- Om ni skulle välja ett ögonblick och skildra det – vilket skulle ni välja?
- Eller om ni skulle välja en känsla – vilken skulle ni välja?
- Hur skulle ni skildra ögonblicket eller känslan?

Övning

Individuellt

Teckna av figurerna i stora salongens takmålning. Fundera på hur du skulle gestalta sång och musik. Hur ser sång och musik ut i bild?

Individuellt

Skriv, teckna, måla, filma med mobilkamera eller gör collage – avsluta berättelsen i vardagssalongens takmålning. I Kronbergs målning får vi inte veta vad som hände före eller vad som händer efter den händelse Kronberg skildrar. Gestalta före eller efter på valfritt sätt.